

Briselē, 2024. gada 4. oktobrī
(OR. en)

14191/24

ACP 104
PTOM 16
GROENLAND 2
FIN 866
RELEX 1222

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 4. oktobris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 437 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI par finansiālā atbalsta īstenošanu, kas 2023. gadā sniegts aizjūras zemēm un teritorijām saskaņā ar Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, un no 11. Eiropas Attīstības fonda

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 437 *final*.

Pielikumā: COM(2024) 437 *final*

Briselē, 4.10.2024.
COM(2024) 437 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**par finansiālā atbalsta īstenošanu, kas 2023. gadā
sniegts aizjūras zemēm un teritorijām saskaņā ar
Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, un
no 11. Eiropas Attīstības fonda**

**Ziņojums par finansiālā atbalsta īstenošanu, kas 2023. gadā
sniegts aizjūras zemēm un teritorijām saskaņā ar
Lēmumu par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, un
no 11. Eiropas Attīstības fonda**

Ievads

2023. gads bija trešais gads, kad pēc Lēmuma par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi (LAAG)¹, pieņemšanas 2021. gadā, tika īstenots Eiropas Savienības (ES) un 13 aizjūras zemju un teritoriju (AZT) attiecību 7 gadu periods.

AZT un ES partnerības pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) IV daļa un LAAG, kas pieņemts, ievērojot LESD 203. pantu. LAAG 1. pantā noteikts, ka lēmuma mērķis ir atbalstīt ilgtspējīgu attīstību aizjūras zemēs un teritorijās un veicināt Savienības vērtību izplatīšanu plašākā pasaulē.

Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi, divus iepriekšējos instrumentus – iepriekšējo Lēmumu par aizjūras asociāciju (LAA)², ko atbalsta Eiropas attīstības fonds, un papildu Lēmumu par Grenlandi³, kurš tiek finansēts no ES budžeta, – apvieno vienā instrumentā, kam ir tas pats finansēšanas avots, proti, ES budžets, un kas tagad ir piemērojams visām AZT.

Jaunais lēmums sniegs pamatu tādas sadarbības ar AZT plānošanai 2021.–2027. gadā, kuras pamatā ir padziļināts politiskais un rīcībpolitikas dialogs. Lēmumam ir piešķirti 500 miljoni EUR 2021.–2027. gada laikposmam.

Sadarbība 2021.–2027. gada laikposmā būs vērsta uz darbībām, kuras ir AZT un ES savstarpējās interesēs, tā risinot AZT konkrētās vajadzības un problēmas. Pamatojoties uz daudzgadu indikatīvajām programmām, LAAG nosauktās prioritārās sadarbības jomas galvenokārt ir zaļā pārkārtošanās, digitalizācija, nodarbinātība un izaugsme, kā arī cilvēces attīstība. Līdz 2023. gada beigām bija pieņemtas visas 16 DIP: 12 teritoriālās DIP un Francijas Dienvidjūru teritorijai⁴ izstrādātā reģionālā MIP, Karību jūras reģionam un Klusā okeāna reģionam izstrādātās divas reģionālās DIP un 1 intrareģionālā MIP, divas no tām tika pieņemtas 2023. gadā (Volisa un Futunas salas un intrareģionālā MIP).⁵

Visa 2023. gada laikā tika turpināta vairāku darbību īstenošana, kuras tika finansētas no 11. Eiropas Attīstības fonda saskaņā ar iepriekšējo AZT lēmumu⁶.

Tādējādi šajā ziņojumā aplūkotas tās darbības un atbalsts, kas 2023. gadā sniegts saskaņā ar abiem lēmumiem:

- šā ziņojuma **I daļā** izcelts progress, kas 2023. gadā panākts iepriekšējā Lēmuma par aizjūras asociāciju (LAA) un 11. EAF ietvaros;

¹ Padomes Lēmums 2021/1764 (2021. gada 5. oktobris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi).

² Padomes Lēmums 2013/755/ES par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību.

³ Padomes Lēmums 2014/137/ES par attiecībām starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses.

⁴ *Terres australes et antarctiques françaises*/Francijas Dienvidjūru un Antarktikas teritorija.

⁵ Sīkāka informācija par AZT un pieņemtajām DIP pieejama: [Overseas Countries and Territories - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/overseas/).

⁶ Sk. 3. zemsvītras piezīmi.

- **II daļā** saskaņā ar 86. pantu aplūkota virzība Lēmuma par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi (LAAG), īstenošanā;
- **III daļā** uzsvērts 2023. gadā ES un AZT dialogā sasniegtais progress;
- **IV daļā** sniegts 2024. gadam un periodam pēc 2024. gada paredzēto turpmāko pasākumu pārskats;
- **pielikumā** sniegta sīkāka informācija par finansiālo atbalstu, kas 2023. gadā sniegts AZT.

I. SADARBĪBA SASKAŅĀ AR 11. EAF AZT VAJADZĪBĀM 2023. GADĀ

11. EAF finanšu līdzekļi AZT vajadzībām (iepriekšējais Lēmums par aizjūras asociāciju)

Pamatojoties uz iepriekšējā Lēmuma par aizjūras asociāciju (LAA) 2. pielikumu, AZT vajadzībām laikposmā no 2014. gada līdz 2020. gadam atvēlētie 11. EAF finanšu līdzekļi tika sadalīti šādi:

- 229,5 miljoni EUR teritoriālajai (divpusējai) sadarbībai;
- 100 miljoni EUR reģionālajai un “visu AZT” sadarbībai;
- 21,5 miljoni EUR humānās un ārkārtas palīdzības finansēšanai;
- 5 miljoni EUR procentu likmes subsīdiu un tehniskās palīdzības finansēšanai, kas saistīta ar AZT ieguldījumu mehānismu;
- 8,5 miljoni EUR pētījumiem un tehniskajai palīdzībai.

Sešpadsmit AZT bija tiesīgas no 11. EAF saņemt teritoriālo piešķirumu. Papildus trijām reģionālajām programmām AZT savstarpējo sadarbību veicina arī visām AZT vienota tematiskā programma (pašreizējā programma *Green Overseas*).

Apvienotās Karalistes bijušās AZT joprojām bija tiesīgas saņemt EAF līdzekļus un tos izmantot līdz visu pašreizējo programmu beigām.

Situācija 2023. gadā

a) Teritoriālā sadarbība

2023. gadā tika turpināta Arubas un Bonaires teritoriālo programmu piešķirumu īstenošana, savukārt sadarbība ar Sentmartēnu un Kirasao bija vēl tikai sākusies.

• Karību jūras reģions

Aruba 2022. gadā turpināja augstākās izglītības programmas īstenošanu (līdz 2023. gada beigām izmaksāti 12,29 miljoni EUR): izveidota zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) augstskolas studiju programma un pabeigti infrastruktūras darbi jaunas fakultātes un laboratoriju fiziskai ierīkošanai, un to atklāšana notiks 2024. gadā.

Bonairē virzījās uz priekšu jauniešu vajadzībām paredzētas budžeta atbalsta programmas īstenošana (līdz 2023. gadam izmaksāts 2,21 miljons EUR), un paredzams, ka tā beigsies 2024. gadā.

Sentmartēna ar tehniskās palīdzības atbalstu 2023. gadā turpināja iepirkuma procedūras dokumentu sagatavošanu darbības īstenošanai ūdens un sanitārijas sektorā, lai padziļinātu

pārrobežu sadarbību ar kaimiņos esošo Senmartēnu (vienu no ES tālākajiem reģioniem). Sentmartēna bez tam saņēma arī noturības veidošanai un reaģēšanai katastrofu gadījumos paredzētu 11. EAF ārkārtas palīdzības finansējumu (līdz 2023. gadam izmaksāti 4,87 milj. EUR), kuru izmantoja vienas ārkārtas gadījumiem paredzētas patvertnes būvniecībai.

Kirasao pēc finansēšanas nolīguma noslēgšanas 2021. gada beigās salas noturības uzlabošanas programmas ietvaros arī notika iepirkuma procedūras dokumentu sagatavošanas darbs. Ir paredzēts, ka līgums tiks parakstīts 2024. gadā.

b) Reģionālā sadarbība

• Klusā okeāna reģions

Reģionālā sadarbības programma “*PROTEGE*” (Klusā okeāna teritoriju Reģionālais projekts ilgtspējīgai ekosistēmu pārvaldībai, 36 miljoni EUR) Klusā okeāna reģionā ir veltīta cīņai pret klimata pārmaiņām un ekosistēmu degradāciju. Noteiktiem programmas “*PROTEGE*” rezultātiem ir ļoti praktisks nolūks, kas ietver labas lauksaimniecības un zivsaimniecības prakses apmaiņu starp Klusā okeāna AZT. Finansēšanas nolīgums ir pagarināts līdz 2024. gada oktobrim, lai atvēlētu vairāk laika darbību īstenošanai.

• Karību jūras reģions

Karību jūras reģionā programma “*RESEMBID*” (Noturība, ilgtspējīga enerģija un jūras bioloģiskā daudzveidība, 42,67 milj. EUR, no kuriem 2,67 milj. EUR piešķirti no B finansējuma atbalstam ar Covid-19 saistītām vajadzībām) ir vērsta uz noturības veidošanu, ilgtspējīgu enerģiju un jūras bioloģisko daudzveidību. Teritoriālās darbības atbalsta ilgtspējīgas valsts politikas prioritārajās jomās katras teritorijas līmenī, savukārt reģionālās darbības pastiprina intervences vispārējo ietekmi, apvienojot pieredzi un zinātību, kā arī nodrošinot zināšanu apmaiņu un savstarpēju mācīšanos visās teritorijās. 2023. gadā īstenošana turpinājās paātrinātā tempā – tika īstenoti 47 dotāciju projekti, kas aptvēra visas saņēmējas teritorijas (patlaban tiek īstenoti 40 projekti un ir pabeigti 7 projekti). Arī jautājumā par noturību un gatavību katastrofu riskam programmā gūti vērā ņemami rezultāti, proti, visās AZT ieviesti diagnostiskie ziņojumi par gatavību ārkārtas situācijām un reaģēšanu uz katastrofām un izveidota ciešāka partnerība ar Karību jūras reģiona katastrofu riska apdrošināšanas mehānismu (*CCRIF*). Noslēgušās visas darbības, kas saistītas ar gatavību katastrofu riskam. Līdz šim izmaksāti 23,33 miljoni EUR.

• Indijas okeāna reģions

Lai gan Covid-19 dēļ bija būtiski loģistikas ierobežojumi un sarežģīts sākums, 11. EAF ietvaros īstenotais projekts “*RECP*” (Indijas okeāna salu ekosistēmu atjaunošana, 4 milj. EUR) noritēja raiti visu 2023. gadu. Ievērojama daļa līdzekļu tika piešķirta 2023. gadā, sagatavojot un īstenojot Amsterdamas salas grauzēju izskaušanas operāciju (deratizāciju). Te vērts izcelt vairākas komunikācijas darbības: komunikācijas plāni Tromlēnā un Amsterdamā īstenojamajām operācijām, rakstu publicēšana, *RECI* bukleta, *RECI* zīmoga un vairāku videomateriālu sagatavošana. 2022. gada jūlijā jau bija parakstīts finansēšanas nolīguma grozījums, lai īstenošanas periodu pagarinātu par 20 mēnešiem (līdz 2025. gada janvārim) un tādējādi varētu pabeigt visas plānotās darbības.

• Visām AZT paredzētā tematiskā programma “*Green Overseas*” (*GO*)

Šī no 11. EAF finansētā programma, kuras budžets ir 17,8 miljoni EUR, aptver gan ES AZT, gan Lielbritānijas bijušās aizjūras teritorijas. Tā ir vērsta uz ilgtspējīgas enerģijas veicināšanu un klimatnoturības uzlabošanu. 2023. gadā tika izveidots pieprasījumā balstīts *GO*

mehānisms. Tā rezultātā dažādiem pētījumiem vai tehniskajai palīdzībai, ko nodrošina darbībām, kas tieši saistītas ar klimata pārmaiņām, tika atlasīti 33 individuāli projekti. Tika izveidota tīmekļa vietne un tīmekļa platforma. Projektā arī tika organizēts paralēls pasākums, kas norisinājās 28. Pušu konferences laikā Dubaijā, par daudzdimensionālo neaizsargātības indeksa (*MVT*) lomu, lai piesaistītu finansējumu noturības veidošanai. Šī darbība arī radīja vajadzību pēc aizjūras zemēm un teritorijām veltīta klimata finansējuma foruma, kas 2024. gada oktobrī notiks Briselē.

c) Tehniskā palīdzība un institucionālais atbalsts

2022. gadā darbību sāka Aizjūras zemju un teritoriju jaunatnes tīkls (*OCT-YN*), kam no 11. EAF tehniskās sadarbības instrumenta izmaksāti 560 000 EUR. Īstenošanas periods ir trīs gadi.

No desmit dažādām AZT tika atlasīta 25 jauniešu liela grupa (vecumā no 20 līdz 28 gadiem) vienu gadu ilgām mācībām, kas ļaus iepazīt ES un AZT partnerību un Eiropas iestāžu darbību, vienlaikus tīklojoties ar līdzīgi domājošiem jauniešiem no citām AZT.

2023. gadā pirmā grupa sekmīgi pabeidza mācības, un tika atlasīta jauna 25 jauniešu grupa, kurā pārstāvētas visas **13 AZT, kas asociētas ar ES**. Gadu ilgo mācību laikā AZT jaunatnes tīkla locekļiem bija iespēja 2023. gada oktobrī doties nedēļu ilgā mācību braucienā uz Briseli, piedalīties dažādos tīmekļsemināros un tiešsaistes sanāksmēs, ar AZT un/vai jaunatni saistītos tematiskos pasākumos un dot kopīgu artavu AZT un ES forumā (kas notika Briselē 2024. gada februārī).

d) Eiropas Investīciju banka (EIB)

AZT ieguldījumu mehānisms (dotācija: 48,5 milj. EUR), ko saskaņā ar iepriekšējo 2013. gada LAA lēmumu pārvalda EIB, nodrošināja finansējumu procentu likmes subsīdijām un tehniskai palīdzībai (5 milj. EUR). EIB papildināja mehānisma finansējumu ar pašu resursiem (līdz 100 milj. EUR). Kad sāka darboties jaunais LAAG, mehānisms vairs netika izmantots, un darbības tika pabeigtas 2020. un 2021. gadā.

2023. gada februārī starp Komisiju, Apvienoto Karalisti un EIB parakstītais nodošanas līgums paredz, ka neto atmaksājumi, kuri izriet no AZT ieguldījumu mehānisma, tiks pievienoti kā ikgadējs uz LAAG rezerves fonda papildinājums. Līdz 2027. gadam ir gaidāmi atmaksājumi aptuveni 35 miljonu EUR apmērā, no kuriem 13,6 miljoni EUR tika saņemti līdz 2023. gada beigām.

AZT tagad ir tiesīgas konkursa kārtībā ierosināt jaunajam *InvestEU* instrumentam projektus, jo AZT vairs nav īpaša piešķiruma. Atbalsts tiek sniegts, kad vien iespējams. Piemēram, lai veicinātu Klusā okeāna AZT dalību, ar Komisijas palīdzību 2023. gadā EIB apmeklēja Francijas Polinēziju un Jaunkaledoniju.

II. SADARBĪBA SASKAŅĀ AR JAUNO AZT LĒMUMU 2023. GADĀ

LAAG paredzētie finanšu resursi

Saskaņā ar lēmuma 1. pielikumu 500 miljonu EUR finansējums, kas pieejams AZT laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam, ir sadalīts šādos piešķīrumos:

- 164 miljoni EUR teritoriālajiem (divpusējiem) piešķīrumiem AZT, izņemot Grenlandi;

- 225 miljoni EUR teritoriālajiem (divpusējiem) piešķirumiem Grenlandei;
- 76 miljoni EUR reģionālajai sadarbībai, no kuriem 15 miljoni EUR paredzēti AZT intrareģionālajai sadarbībai ar kaimiņvalstīm, kas nav AZT;
- 22 miljoni EUR pētījumiem un tehniskās palīdzības pasākumiem;
- 13 miljoni EUR rezerves fondam, kas atvēlams neparedzētiem apstākļiem, jaunām problēmām un jaunām starptautiska mēroga iniciatīvām un prioritātēm.

Kad no vairs neeksistējošā AZT ieguldījumu mehānisma, kuru pārvaldīja EIB, tiks saņemti atmaksājumi, tie tiks pievienoti rezerves fondam.

Pēc lēmumā noteiktajiem kritērijiem **12 (no 13) AZT ir tiesīgas saņemt divpusēju piešķirumu saskaņā ar LAAG**. Francijas Dienvidjūru un Antarktikas teritorija, vienīgā neapdzīvotā AZT, tiek uzskatīta par reģionu, kas ir tiesīga saņemt finansējumu saskaņā ar LAAG 84. panta 1. punktu un tādējādi saņemtu līdzekļus no īpašas reģionālās programmas, nevis divpusēja piešķiruma.

Triju reģionālo programmu, kas paredzētas attiecīgi Karību jūras, Klusā okeāna un Indijas okeāna reģionam, mērķis ir veicināt sadarbību starp tām AZT, kuras atrodas vienā un tajā pašā reģionā un kurām ir līdzīgas vajadzības un prioritātes. Darbības, ko finansē no reģionālajiem piešķirumiem, atbalsta vispusīgu reģionālo programmu un minēto problēmu risināšanai paredzētu projektu izstrādi un īstenošanu. Viens no galvenajiem LAAG jaunumiem ir **intrareģionālais finansējums**, no kura atvēlēti līdzekļi sadarbības veicināšanai starp AZT un to kaimiņos esošajām Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm un/vai citām trešām valstīm, kā arī ES tālākajiem reģioniem.

Situācija 2023. gadā

a) Teritoriālā sadarbība

Teritoriālo piešķirumu plānošana AZT vajadzībām tika pabeigta 2023. gadā. Kopš 2023. gadā tika pieņemta pēdējā DIP, proti, Volisa un Futunas salām paredzētā, tagad ir ieviestas **visas teritoriālās daudzgadu indikatīvās programmas**, kas veicinās sociālekonomisko attīstību, koncentrējoties uz ilgtspējīgu tūrismu (20,4 milj. EUR).

2023. gadā raiti noritēja 2021.–2027. gada laikposmam paredzētā sadarbības finansējuma **īstenošana**: līdz 2023. gada beigām tika apstiprināti trīs daudzgadu rīcības plāni (Digitalizācija, izmantojot e-pārvaldes ceļvedi Arubā (14,2 milj. EUR), izglītība Grenlandē 2024. un 2025. gadam (71,25 milj. EUR) un 2023. un 2024. gada atbalsta pasākumi (3,4 milj. EUR), kā arī divi gada rīcības plāni (ūdens un sanitārija Bonairē (4,6 milj. EUR), zaļā izaugsme Grenlandē (22,5 milj. EUR). Minēto darbību prioritārās jomas pilnībā saskan ar zaļā kursa prioritātēm, kā arī digitālā laikmeta un nodarbinātības un izaugsmes programmām. Ar minēto darbību pieņemšanu 2021.–2023. gada saistības kopā sasniedz 42 % no LAAG kopējā 500 miljonus euro lielā finansējuma. Jānorāda, ka ar zaļo kursu saistītie temati ir iekļauti 14 no 16 pieņemtajām DIP. Tas nozīmē, ka aptuveni 47 % no visiem LAAG resursiem tiks mobilizēti zaļā kursa sadarbībai (t. i., atjaunīgā enerģija, biodaudzveidība, katastrofu riska mazināšana, ilgtspējīga lauksaimniecība, notekūdeņu apsaimniekošana un zaļā izaugsme).

Attiecībā uz Karību jūras reģiona AZT 2023. gadā tika parakstīti trīs finansēšanas nolīgumi: ilgtspējīga atjaunīgā enerģija Sabā (4,1 milj. EUR), ilgtspējīga enerģija Sintēstatiūsā (2,9 milj. EUR) un katastrofu riska pārvaldība Senbartelmī (2,5 milj. EUR).

Sabas un Senbartelmī gadījumā pirmā līdzekļu daļa, attiecīgi 2,5 milj. EUR un 0,25 milj. EUR, tika izmaksāta 2023. gadā.

2023. gadā tika parakstīti divi finansēšanas nolīgumi attiecībā uz Klusā okeāna AZT: ilgtspējīga ūdens apsaimniekošana Francijas Polinēzijā (31,1 milj. EUR) un enerģētikas pārkārtošana Jaunkaledonijā (30,9 milj. EUR). Francijas Polinēzijai 2023. gadā tika izmaksāta pirmā daļa 6 miljonu EUR apmērā.

Senpjēra un Mikelona straujā tempā īsteno budžeta atbalsta programmu ilgtspējīgam tūrismam. 2023. gadā tika pieņemti tādi nozīmīgi ilgtspējīgas attīstības pasākumi kā daudzgadu enerģētikas plānošana, ilgtspējīga tūrisma veicināšana un atbalsts atjaunīgai enerģijai. Ekonomikas diversifikācijas ziņā ir īstenotas tādas iniciatīvas kā “Atvērtie dati”, kolektīvās finansēšanas platformas izveide un uzņēmējdarbības pievilcības vairošanas stratēģija. Bez tam ir ieguldīti centieni, lai, ar atbalsta programmu, apmācības un iniciatīvu palīdzību uzlabojot jauniešu un personu ar invaliditāti nodarbināmību, tiktu veicināta iekļaušana. Proti, ar ES budžeta atbalstu bija iespējams apmācīt 421 jauniešu (no 5974 iedzīvotājiem 807 ir jaunieši). 2023. gadā tika izmaksāta pirmā daļa 7 miljonu EUR apmērā.

Grenlandē noslēdzās izglītībai 2021. gadā pieņemtā budžeta atbalsta programma, no kuras tika izmaksāts pēdējais maksājums kopumā 27,8 miljoni EUR, no tiem 5,3 miljoni EUR tika izmaksāti mainīgajai daļai. Pie šajā programmā gūtajiem panākumiem pieskaitāma IT risinājumu izmantošana ar nolūku novērst skolotāju trūkumu, panākt labāku sektorālo koordināciju un izkopt inovatīvas prasmes.

Saskaņā ar jauno Grenlandes izglītības stratēģiju jaunā 2023.–2024. gada izglītības programma ir vērsta uz pārkvalifikāciju un kvalifikācijas celšanu, uzlabotām profesionālās izglītības programmām un studentu labklājību. Īstenošana tika sākta 2024. gada pirmajā pusē.

Jaunajā prioritārajā jomā “Zaļā izaugsme” 2023. gadā pieņemta darbība, kurai atvēlēti 22,5 miljoni EUR. Tā veicinās sadarbību, kas attiecas uz ilgtspējīgu enerģiju, izejvielām, vidi un pētniecību. Saskaņā ar ES stratēģiju *Global Gateway* paredzams, ka Eiropas Savienībai, pamatojoties uz saprašanās memorandu par ilgtspējīgām izejvielu vērtības ķēdēm, kas tika parakstīts 2023. gada novembrī, Grenlandē tiks radīts spēcīgāks balsts, lai virzītos uz zaļo pārkārtošanos, piemēram, kritiski svarīgo izejvielu jomā.

2023. gadā turpinājās gatavošanās Eiropas Komisijas biroja atvēršanai Nūkā, un birojs tika oficiāli atklāts 2024. gada 15. martā. Šis birojs sadarbībā ar ES īpašo sūtni Arktikas jautājumos atvieglos ievērojamā ES atbalsta Grenlandei (225 miljoni EUR atbilstoši LAAG) pārvaldību un palīdzēs padziļināt partnerību, arī risinot politikas dialogu. Turklāt birojs sadarbībā ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem un citiem partneriem, to skaitā Eiropas Investīciju banku, sniegs informāciju un veicinās ES privātās un publiskās investīcijas Grenlandē, ņemot vērā piemērojamās ES finanšu instrumentus un atbalstot stratēģijas *Global Gateway* prioritāšu īstenošanu.

b) Reģionālā sadarbība

Kopš 2023. gadā tika pieņemta vēl atlikusī intrareģionālā DIP⁷, tagad ir ieviestas visas reģionālās DIP. Jau 2022. gadā tika pieņemta Karību jūras reģiona DIP, kura vērsta uz ilgtspējīgu dabas resursu pārvaldību, un darbības izstrādes vajadzībām 2023. gadā notika formulēšanas misija. 2023. gadā tika turpināts sagatavošanās darbs Francijas Dienvidjūru un Antarktikas Zemju reģionālās DIP īstenošanas darbībai, lai 2024. gadā varētu šo darbību

⁷ DIP Klusā okeāna reģionam (“zaļā” un “zilā” pārtikas sistēma) un Francijas Dienvidjūru un Antarktikas Zemēm (biodaudzveidība) tika pieņemtas jau 2021. gadā.

pieņemt. Tā būs vērsta uz Francijas Dienvidjūru un Antarktikas teritorijas un Indijas okeāna dienvidrietumu daļas jūras vides biodaudzveidības un ekoloģisko funkciju saglabāšanu. 2023. gadā vēl tika turpināta Klusā okeāna reģionālās DIP darbību formulēšana.

Turklāt, lai AZT būtu reģionāli labāk integrētas savos attiecīgajos reģionos un tiktu risinātas tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas, biodaudzveidības zudums un pārtikas trūkums, kā arī lai ar uzlabotu savienojamību panāktu ilgtspējīgu attīstību, LAAG ir atvēlēti īpaši resursi intrareģionālai sadarbībai. Tai paredzēts 15 miljonu EUR liels finansējums, un attiecīgā DIP tika pieņemta 2023. gada novembrī. Gada pēdējā ceturksnī tika sāкта saziņa ar katru AZT reģionu par minēto resursu plānošanu.

c) Tehniskā palīdzība un institucionālais atbalsts

2023. gadā tika turpināta tehniskās palīdzības mobilizācija, jo īpaši lai atbalstītu AZT iestādes Bonairē, Arubai, Francijas Dienvidjūru un Antarktikas teritorijai, Volisa un Futunas salām, Grenlandei paredzēto jauno darbību, kā arī Karību jūras reģiona reģionālās programmas formulēšanas procesā. Atbalsts tika sniegts arī 2024. gada februārī Briselē paredzētā ikgadējā AZT un ES foruma organizēšanas sākotnējā posmā, par kuru 2023. gada novembrī tika noslēgts līgums ar pakalpojumu sniedzēju. Bez tam tika izraudzīta specializēta aģentūra, kas informatīvā kampaņā popularizēs AZT un ES partnerību. 2023. gadā tehniskās sadarbības instrumentu ietvaros kopumā izmaksāti 0,9 miljoni EUR.

Turklāt 2023. gadā ES atbalstīja Aizjūras zemju un teritoriju apvienību (AZTA), sniedzot tehnisku palīdzību, lai tā organizētu institucionālo dialogu ar ES un AZTA ministru konferenci, kas 2024. gada februārī notika līdztekus AZT un ES forumam Briselē. Kā izriet no tālāk izklāstītā, nopietnas administratīvas un institucionālas nepilnības AZTA iekšienē visu gadu nepārtraukti kavēja sekmīgāku un raitāku AZT un ES dialogu.

Aizjūras zemju un teritoriju apvienība (AZTA)

Komisija jau ilgu laiku bijusi stingra Aizjūras zemju un teritoriju apvienības (AZTA) atbalstītāja, atzīstot tās svarīgo lomu ES un AZT partnerības īstenošanā. Pēc apvienības pieprasījuma no 2018. gada Komisija vairs nesniedza iepriekšējo tehniskās palīdzības atbalstu un sāka finansēt AZTA sekretariāta darbības izmaksas, slēdzot dotāciju līgumus.

AZTA atrodas Briselē, un saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem tās juridiskā forma ir privāts tiesību subjekts (bezpeļņas organizācija). Kopš 2020. gada apvienība ir saskārusies ar pieaugošām iekšējām administratīvajām grūtībām, kuru dēļ 2022. gadā tika bloķēts tās bankas konts, kas oficiāli atbloķēts tikai 2023. gada maijā. Tādējādi AZTA sekretariāta darbība bija paralizēta lielāko 2022. un 2023. gada daļu un nebija izpildīti nosacījumi jaunas dotācijas parakstīšanai 2023. gadā.

2023. gadā Komisija revidēja dotāciju līgumus par 2020. un 2021. gadu, un sākotnējie konstatējumi tika nosūtīti AZTA. Komisijai tika iesniegts plašs izdevumu pārbaudes ziņojums par 2022. gadu. Notiek saistītas apspriedes starp Komisiju un AZTA.

Komisija mudināja AZTA veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai stiprinātu iekšējās kontroles sistēmas un uzlabotu administratīvo spēju un pārvaldības praksi. Ņemot vērā iepriekš minēto, AZTA 2023. gadā rīkoja apspriešanos ar saviem locekļiem un stratēģiski atjaunināja savu 2021.–2027. gada stratēģiju, galveno uzmanību pievēršot institucionāliem un administratīviem aspektiem.

III. IESTĀŽU DIALOGS 2023. GADĀ

LAAG (14. pantā) ir definētas trīs dialoga struktūras:

AZT un ES dialoga forums

Gadskārtējais forums ir augstākā politiskā līmeņa AZT un ES dialogs. Sākotnēji tika plānots, ka 2023. gada forums norisināsies 2023. gada pēdējā ceturksnī, taču tika pārcelts uz 2024. gada februāri, un AZTA priekšsēdētāja pēc rotācijas kārtības ir Grenlande.

Trīspusējās apspriedes / trīspusējās sanāksmes

2023. gadā Briselē tika organizētas trīs trīspusējās sanāksmes (martā, jūnijā un oktobrī, visas notika hibrīdformātā), kurās piedalījās Komisija (priekšsēdētāja), AZT pārstāvji un dalībvalstis, ar kurām AZT ir saistītas. Tās sniedza platformu politiskam dialogam, kurā var apmainīties ar būtisku informāciju, apspriesties par prioritāriem tematiem, kas skar kopīgas intereses, kā arī pārraudzīt asociācijas lēmuma īstenošanas progresu. Turklāt tās ļāva kopā attīstīt idejas par AZT lomu stratēģijā “*Global Gateway*” un padziļināt dialogu un darbu, kas attiecas uz ieguldījumiem. Citu apspriesto jautājumu vidū bija AZTA institucionālais stāvoklis un sagatavošanās darba stāvoklis, intrareģionālajai sadarbībai paredzētā LAAG finansējuma īstenošanas turpmākā virzība, visu AZT informatīvās kampaņas sagatavošana un iepazīstināšana ar aizjūras zemju un teritoriju un tālāko reģionu izmēģinājuma iniciatīvu kultūras jomā (*Archipel*). Visbeidzot, oktobra trīspusējā sanāksme ļāva noteikt kopīgas prioritātes 2024. gada AZT un ES forumam, kas 2024. gada februārī notiks Briselē, apmainīties viedokļiem par plānoto AZT apmācību par to intensīvāku dalību ES horizontālajās programmās un informēt dalībvalstis un teritorijas par darbībām, kas notiek AZT jaunatnes tīkla projektā.

Partnerības *ad hoc* darba grupas (PDG)

PDG darbojas pēc pieprasījuma, un 2023. gadā sanāksmes netika rīkotas.

Attiecībā uz iestāžu dialogu 2023. gadā bija redzams AZTA sekretariāta iniciatīvas un koordinācijas trūkums sakarā administratīvajām grūtībām.

IV. IESKATS NĀKOTNĒ

Ir pabeigta LAAG piešķirumu plānošana, izņemot LAAG rezerves fondam paredzētos piešķirumus, I pielikums (sk. tālāk).

2024. gadā tiek plānotas divas jaunas īstenošanas darbības: i) Karību jūras reģiona reģionālā darbība, kas attiecas uz pārtikas nodrošinājumu, ūdeni un biodaudzveidību (21 milj. EUR), un ii) Volisa un Futunas salas sociālekonomiskā attīstība (20,4 milj. EUR). Reģionālā Klusā okeāna reģiona darbības formulēšana attiecībā uz ilgtspējīgām pārtikas sistēmām (36 milj. EUR) tiks pabeigta 2024. gadā, lai to oficiāli pieņemtu 2025. gada sākumā.

Vienlaikus tiks turpinātas darbības, kas vēl nav īstenotas saskaņā ar iepriekšējo LAA lēmumu (11. EAF), jo īpaši tematiskā programma “*Green Overseas*”, un līdz noslēgumam tiks turpināta reģionālā programma *RESEMBID*.

Vēl viena 2024. gada prioritāte ir turpināt darbību sagatavošanu saskaņā ar intrareģionālo DIP. Tiks sākts arī pārdomu process par to, kā izmantot LAAG rezerves fondu saskaņā ar “*Global Gateway*” prioritātēm un, iespējams, apvienojumā ar reģionāliem/intrareģionāliem piešķirumiem.

2024. gadā un turpmāk būs svarīgi stratēģiskāk izmantot lieliskās AZT un ES attiecības un vēl vairāk stiprināt AZT lomu attiecīgajās ES reģionālajās stratēģijās, arī attiecībā uz Arktiku, Indijas un Klusā okeāna reģionu, Latīņameriku, un Samoa nolīgumā. Lai gan teritoriālās/divpusējās sadarbības programmas ir labi saskaņotas ar stratēģiju “*Global Gateway*”, cita ES rīcības prioritāte būs veicināt ciešākas reģionālas, abpusēji izdevīgas

partnerības starp AZT un to kaimiņvalstīm un teritorijām, ieskaitot ĀKK valstis un valstis, kas nav ĀKK valstis, un tālākajiem reģioniem. Mūsu partnerībā izšķirīga nozīme būs horizontālai prioritātei, proti, pastāvīgai jauniešu iesaistei.

2023. gadā sāktā informatīvā kampaņa turpinās uzlabot sabiedrības informētību un sabiedrībā radīs pozitīvu priekšstatu par AZT un ES partnerību. To papildinās īpaši apmācības pasākumi, kas veicinās AZT spēju vairāk piedalīties ES horizontālajās programmās.

Komisija turpinās sadarboties ar AZTA, arī trīspusēju apspriežu ietvaros, par turpmākiem pasākumiem pēc 2020., 2021. un 2022. gada dotāciju revīzijām un izdevumu pārbaudēm. Vienlaikus tiks izstrādātas īpašas tehniskās palīdzības shēmas, lai atbalstītu AZTA reformas centienus un statūtos noteiktās darbības.

Nākamais AZT un ES forums, kas paredzēts 2025. gadā Arubā, ļaus izvērtēt finansiālās sadarbības īstenošanu saskaņā ar LAAG, apspriest kopīgu interešu tematus un stratēģiski virzīt ES un AZT partnerību.